

A "BÜKKI KILÁTÁSOK" TELJESÍTMÉNYTÚRA RÉSZLETES ÚTVONAL-LEÍRÁSA

Szilvásváradon a Szalajka-völgyi vasútmegállóból indulunk el lefelé, a falu irányába (a telefonfülkénél lévő artézi kútnál vízvételi lehetőség!), de alig 100 m után térjünk át az út jobb oldalára, a szemben lévő buszmegálló felé, mert az innen dél felé, a Bácsó-völgyben haladó **Z +** jelzéssel kell megtennünk túrán első szakaszát. A házakat elhagyva egy útelágazáshoz érünk - itt kezdődik a nemzeti park is -, ahol nekünk a baloldali dőzerutat kell választanunk. Néhány száz m után a dőzerútról balra letérünk, s a villanyvezeték alatt haladó ösvényen folytatjuk utunkat. Hamarosan újra a dőzerúton vagyunk, s ezen addig haladunk fölfelé, amíg az nem vesz egy éles balkanyart. Itt a **Z +** jelzés jobbra az erdőben egy kis ösvényen folytatódik, amelyet a növényzettől igen nehezen lehet észrevenni.

Fölfelé haladva jobb kéz felé földlépcső vezet le egy 8-10 m mélyedésbe, ahol a Diviaczky foglalt, működő forrás található. Az 1980-ban elhunyt Diviaczky Gyula villamos mérnök, a Bükk szerelmese, híres természetjáró és versenyző, hosszú éveken át a Heves Megyei Természetbarát Szövetség elnöke volt. A forrás hivatott nevét és emlékét megörökíteni, ahová minden évben halála napján a megyei természetbarát szövetség emléktúrát vezet. A túrán az elhunyt családtagjai, barátai, sporttársai és tisztelői vesznek részt.

Az erős kaptatón haladva hamarosan kiérünk egy dőzerútra, ahol balra fordulunk, de néhány méter után jobbra, fölfelé folytatjuk tovább az utunkat. (A jelzés egy meghagyott nagy bükkfára van felfestve. Körülöttünk egyébként sarjerdő van.) Az erdőirtás miatt néhány száz méteren keresztül nem lesz jelzés, de erről az útról nem kell letérnünk, s kiszáratva egy szép öreg bükkfaerdőben találjuk magunkat. Ezt elhagyva egy keskeny tisztás északi végébe jutunk, melyen sétáljunk keresztül. A felső részéből élénk táruló panoráma már sejteti a felettünk lévő Kelemen-széke igazi vonzerejét. A rét délkeleti sarkából vezet a **Z +** jelzés tovább. Néhány méter után egy útkereszteződésbe érkezünk, ahol egy gyönyörű öreg tölgyfára van felfestve a jelzésünk iránya – jobbra, szép bükkfaerdőben kell folytatni utunkat. Felfelé haladva érdemes kimenni a tarvágás szélére, mert már innen nagyon szép a kilátás. A gerincél kis ösvényét követve jutunk fel a Kelemen-széke északi peremére, ahonnan újra megcsodálhatjuk az élénk táruló panorámát.

A Kelemen-széke földsáncmaradványai a késő bronzkori (ie. 1100-800) ún. Kyjatice kultúra emlékét hordozza. A népcsoport délről és keletről több földvárral vette körül a Bükköt, s a szomszédos erősségek tűzjelekkel adhattak egymásnak információt. A sáncok építési módjáról, szerkezetéről egyelőre igen keveset tudunk. A Bükk legimpozánsabb földvára itt épült: legnagyobb hosszúsága csaknem 1300 m, legnagyobb szélessége 800 m volt.

Alig haladunk tovább, s a Kelemen-széke keleti oldaláról - egy újabb tarvágás széléről - az Istállós-kő körüli csúcsokban gyönyörködhetünk.

A Kelemen-széke déli lejtőjén lévő ligetes északi sarkában van elhelyezve az 1. ellenőrzőpont.

Ezután egy bokros tisztáson haladunk keresztül, majd egy erősen lejtő úton a katonasírokhoz ereszkedünk le.

A II. világháború alatt a Bükk-hegységben súlyos harcok dúltak, melyek igen sok áldozatot követeltek. Néhány helyen az erdőben sírokat ástak, s ide helyezték végső nyugalomra az idegen nemzetiségű katonákat. A sírok gondozását a természetjárók vállalták fel.

Utunkat a dél felé haladó   sáv jelzésű szerpentinúton folytatjuk felfelé. Kb. 1 km után amikor a és sáv jelzés jobbra elválik, mi haladunk tovább a sáv jelzésen mindaddig, amíg balról be nem csatlakozik a jelzés, amivel együtt haladunk tovább jobb kéz felé az Őr-kő-rétre. A rétről a jelzést követve – egy vadregényes sziklakapun keresztül – mászunk fel az Őr-kő-re. **Itt található a 2. ellenőrzőpont.**

Az Őr-kő ördögszántásos tetejéről keletre jól láthatók a Pes-kő és a Tar-kő meredek sziklaletörései. Előttünk Hegyes-kő sziklataréja. Délkelet felé Felsőtárkány, felette a Vár-hegy hullámos vonulata, majd a Nagy-Eged-hegy után a látóteret Eger zárja le.

A másik ágán - egy vadregényes sziklakapun keresztül - ereszkedünk le az Őr-kő-rétre, melynek keleti sarkából megy tovább az jelzés. Téli időjárási körülmények között igen nehezen járható ördögszántásos területen keresztül jutunk a Pes-kő-nyeregbe (innen is nagyon szép a kilátás!), ahonnan a Pes-kő-kapu sziklái között leereszkedünk egy gyönyörű bükkerdőbe. Hamarosan megérkezünk a Cserepes-kő barlanghoz.

Itt ellenőrző- és egyben frissítőpont van. Mivel a közelben nincs vízvételi lehetőség, gyümölcsös várjuk a versenyzőket.

A barlangtól lefelé - továbbra is az jelzést követve - jellegzetes ördögszántásmezőn haladunk át.

A karr-mezők tipikus mészkőfelszíni képződmények, a Bükkben gyakori karsztos formák. Legerősebben ott folyik karrosodás – vagyis a mészkőfelszínnek intenzív oldásos pusztulása, barázdálódása -, ahol bő a csapadék, a talaj és az élővilág nagy mennyiségben termel szén-dioxidot és szerves savat.

Ezt követően a Vörös-kő-bérc meredek, mészkősziklagyepes oldalán araszolunk át, ahonnan nagyon szép kilátás nyílik az alattunk húzódó völgyre. Hamarosan az „Őserdő” rengetegéhez érkezünk, amelyet a fokozottabb védelem érdekében a közelmúltban körbekerítettek.

Az „Őserdő” a nemzeti park botanikailag egyik legérdekesebb területe.

A magashegyi bükköst több mint 100 év óta nem művelik. A faóriások élnek a maguk természetes életüket. A szélviharak által kidöntött öreg fákra a gombák, zuzmók, mohák sajátos életközösségei telepednek meg. A természet örök körforgását beteljesítve az elpusztult fák helyén előbb vagy utóbb újak sarjadnak.

A és sáv jelzések dél felé kerülnek meg a bekerített területet. A jelzés jól követhető, problémát esetleg a csekély szintemelkedés okozhat. A Sima-kő és a Tar-kő közötti nyeregben elválík tőlünk a sáv jelzés. Pár perces pihenőnk alatt szemügyre vehetünk egy jellegzetes mészégető gödröt. A jelzést követve balra fordulunk, s kőris- és bükkfák között haladva felkapaszkodunk a Tar-kő 950 m magas tetejére. A csúcs előtt térjünk rá a jelzésre, mely kivezet a bérc mészkősziklagyepes déli homlokzatára.

· **Tar-kő fokozottan védett területen:** a Tar-kő kilátópontja a Keskeny-rét (Háromkő) valamint az Őserdő irányából jelzett turistaúton megközelíthető. A jelzett turistaútról letérni tilos! Az Őserdő felől érkezők **a sziklaperemhez vezető kitaposott, „rövidítő” nyomot nem használhatják azt a helyszínen szalagozással lezárjuk.** A Tar-kőre fölrve a kijelölt területen belül szíveskedjenek tartózkodni.

Talán innen tárul elénk a Déli-Bükk legszebb összképe: előttünk a Déli-Bükk vonulata a Várhegytől a Kőlyukgalyáig, a tárkányi völgyben meghúzódó Felsőtárkány és távolabb a

kődbevesző Eger sok tornyával. Tiszta időben mindezek háttérében a Kékes és a Galyatető csúcsai is felsejlenek. Nyugatra a Pes-kő, Őr-kő gyér erdeivel tarkázott sziklacsúcsai, keletre pedig a Három-kő bordásan tagolt sziklafala lenyűgöző látványt nyújt. Alattunk, a Tar-kői kőfülkéből, egy cseppkőréteg mögül, közel félmillió éves állati csontmaradványok kerültek elő. A Tar-kő sziklafalának ritka növénye a magyar pikkelypáfrány, ördögszántásos hátán pedig augusztusban virít a karcsú sisakvirág.

Visszatérünk a ■ jelzésre, s a Tar-kő ördögszántásos gerincén előbb a Büszkés-hegy oldalába, majd innen egyre nagyobb lejtéssel a Keskeny-rét felső végébe ereszkedünk le. (A jobbra kiágazó **Z háromszög** jelzés a Három-kőre vezet ki.) Mi utunkat a ■ jelzésen folytatjuk tovább, s a Keskeny-réten áthaladva hamarosan a Zsidó-rét keleti széléhez érkezünk.

A Zsidó-rét karsztos felszíni formáival (hatalmas töbrök, töbör sorok, víznyelők, karrmezők) és növényzetével (borókák, több fokozottan védett növényritkaság) a Bükk-fennsík egyik legmegkapóbb látványát nyújtja. A bükki rétek kialakulása a XVIII. sz. második felére tehető, amikor az iparosodás (vashámor, üveghuták) egyre fokozódó fűtőanyag-igényét a területet fedő bükkösök letermelésével biztosították. A későbbi legeltetés, kaszálás és a sajátos mikroklíma miatt az erdő nem tudott felújulni – állandósultak az alhavasi-jellegű szórfűgyepek és magaskórósok.

A ■ jelzés a rét szélén a szekérutat elhagyja, s balra betér egy kis zeg-zugos ösvényre. Öreg bükkösben két hatalmas töbröt megkerülve jutunk ki az 50-es években épült szilvásvárad-lillafüredi műútra. (Az út a közforgalom elől már le van zárva, csak a nemzeti park külön engedélyével használható.) Követjük a jobbra tartó jelzést a műúton, amely kisvártatva a Mély-sár-völgy felé le fog térni. Mi a jelzés nélküli műúton haladunk tovább az első kereszteződésig, ahol egy erdészeti ellenőrzőház áll. Itt balra fordulunk Bánkút - Csipkésút - Jávorkút irányába. A következő hármás elágazásnál, amely már a Nagy-mezőn lesz, irányt tartva Jávorkút felé megyünk. Innen már csak pár száz méter a Bükki Vörös Meteor síházában lévő **4. ellenőrzőpont**. Itt forró teát és zsíros kenyeret fogyaszthatunk.

Tegyük meg visszafelé ugyanezt az utat a Nagy-mező közepéig, ahol a nemzeti park tájékoztató tábláinál térjünk rá a dél felé haladó **Z sáv** jelzésre. Az egyik tábla a bükk-fennsíki rétek kialakulását és a Nagy-mező flóráját, míg a másik a bükki karsztjelenségeket ismerteti.

A Nagy-mező a Bükk-fennsík talán legszebb, legjellegzetesebb része. Terjedelmes lápáját /lápa: egykori völgy sekély maradványa/ 900 m fölé emelkedő bércsorok fogják közre, alján víznyelők, töbrök, töbörök. Irtásrétjeit, szőrfügyepjeit borókacsoportok élénkítik. Ördögszántásos peremű töbreiben számos növényritkaság él. A Nagy-mező a Bükki Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, így minden idelátogatónak fokozottan ügyelnie kell a növények élőhelyére, azok sértettségére.

Utunk - mint ahogy túránk hátralévő szakaszán még többször is - az ún. Török-úton halad.

Az út elnevezése történelmi idöket idéz. A török hódoltság idején keletkezett ösvérutat nevezték el így, mely Egert és Diósgyöört kötötte össze. Útvonala: Tiba-hegy – Várkút – Völgyfő-ház – Csipkés-tető – Keskeny-bükk – Bánya-hegy-nyereg – Nagy-mező – Csengő-lápa – Csipkés-kút – Ómassa.

Keresztül haladunk a Nagy-mezőn, s pár száz méter után a Bánya-hegy felé tartó műútra érünk ki. 600-700 m-t haladunk a Kis-kő-hát és a Zsérci-Nagy-dél nyerge felé, ahol elhagyjuk a műutat. Hamarosan találkozunk a Bánya-hegy felől érkező **Z négyzet** jelzéssel, de mi jobbra fordulunk, s továbbra is a **Z sáv** jelzésen folytatjuk utunkat. Keresztülhaladunk a vadregényes Kőkapun, s nem sokára magunk előtt látjuk Három-kő sziklatömbjét. Innentől jól érzékelhetően dél felé fordul a Török-út. A Keskeny-bükk gerincén végighaladva a Nagy-mező óta láthatatlan megyehatár (Borsod-Heves) a lillafüredi műút keresztezésénél "képet ölt" egy tábla formájában. (Figyelem! Ezen a műúton már nagyobb forgalom van!) Innen az országos **■** jelzésen, egy erdei keskeny műúton érjük el a Pázsagi erdészházat, melynek udvarán haladjunk keresztül. A hosszú épület mögött, egy hatalmas bükkfa alatt találjuk az **5. ellenőrzőpontot**.

Innen rövid szakaszon együtt halad a **■** és a **■** sáv jelzés. Szétválásuk után nekünk továbbra is a **■** jelzést kell követnünk, mely pár métert újra a műúton halad, majd betér az erdőbe. Balra fiatal tarvágás, bekerítve. Hamarosan a **■** jelzés délkeletre tart, mi utunkat dél felé, a **+** jelzésen folytatjuk. Átbukunk az Őr-parlag gerincen, majd egy drótkerítés csapdájába kerülünk. Balra fönt, 20 m-re található a gyalagos átjáró. ("Gondos" turista (?) kezek egyébként lyukat vágta a dróthálón.) A vízmosásos mély völgyúton lemegyünk a következő kerítésig, ahol már közvetlenül az út mellett található a gyalogos kapu. Innen gond nélkül érkezünk le a Hosszú-völgybe, ahol **az erdészháznál ellenőrző- és egyben frissítőpont található. Itt üdítőitalal, illetve egy kis édességgel várjuk a túrázókat.**

Utunkat továbbra is a **+** jelzéken folytatjuk (rövid ideig csatlakozik hozzánk a **—** is), s hamarosan a vadregényes Füzér-kő alatt haladunk el. Az útelágazásban mi dél felé, vagyis jobbra fordulunk. A Hór-patak folyását és a **+** jelet követjük a szocialista időkben katonai megfontolásból lezárt országúton.

Mivel a Hór-völgy köves útja ma már gépkocsival igen nehezen járható, így utunkat csak ritkán zavarhatja meg egy-egy elhaladó autó vagy motorkerékpár. A hegyikerékpárosok viszont igen nagy előszeretettel választják útvonalukul e vadregényes völgyet. A Hór-völgy egyébként nem csupán kiterjedése és festői szépsége miatt a Bükk egyik legismertebb völgye – a hegység alacsony, déli előhegyeinél kezdődik és felvezet a fennsíkra -, de népszerűségét annak is köszönheti, hogy a közelben értékes kultúrtörténeti emlékek találhatók (pl. az ősemberleleteiről ismert Suba-lyuk) és számos ritka növény, állat élőhelye.

Hamarosan - egy patak hídján után - jobbra letérünk a **KL** jelre. A jelzést követve az utolsó igen nehéz emelkedő alá érünk. Utunkat jobbról sűrű fiatal fenyves, balról cseres-tölgyes szálerdő övezi, mi a köztük lévő nyiladékokban fölfelé kapaszkodunk. Mintegy 7-800m-en keresztül kell majd furcsán és szaporán kapkodnunk a levegőt! A fenyvest fölülről határoló dózerúton balra fordulunk. Az út éles balkanyarja alatt találunk egy foglalt forrást, ahol vízhez juthatunk.

Ódorvár nyergében egy jó állapotban lévő, tágas esőház fogad. Az Ódorvár 546 m magas, karsztbokorerdős tetejére a **PL** jelzés visz fel, ahol megtaláljuk az **utolsó ellenőrzőpontunkat**.

A vár eredetéről igen keveset tudunk. Elképzelhető, hogy eredeti elnevezése sem ez volt, hanem a későbbiekben nevét a hegyről, illetve annak mészkőüregeiről kapta. A környékbeliek hagyománya szerint a XIV-XV. században rablólovagok, többek között huszita zsebrákok /kóborló, fosztogató zsoldosok/ lakták, Eger eleste után pedig a törököké lett. A középkorban a vár alatt futó forgalmas Mezőkövesd-Diósgyőr útvonalon mind a rablólovagok, mind a törökök gazdag zsákmányra tehettek szert, amelyet a vidék legendája szerint az Ódor-vári-barlang legnagyobb termében egy óriási malomkő alá ástak el

A hajdani vár szikláiról a Bükk-hegység egyik legszebb panorámája tárul elénk: a Déli-Bükk, a Bükkalja és a Bükk-fennsík remek körképében gyönyörködhetünk. (Többek között az eddig megtett útvonalunkat is nyomon követhetjük.)

Visszatérünk az esőházhoz, s azzal szemben, a nyugat felé tartó **PL** jelzéken folytatjuk tovább utunkat. Előbb felmegyünk az Ódor-hegy alacsonyabb, északi kúpjára, melynek fáradságáért kárpótol a bükki kövek vonulatának ki-kibukkanó látványa. Hamarosan utunk már erős lejtésbe kezd, s egy újonnan épített kerítés mentén haladva érünk le a bükkzsérci

műútra. Itt jobbra fordulunk, s hamarosan elérjük a Völgyfő-házat, amely kulcsosházként üzemel.

/A műútról a közelben lévő Szt. Erzsébet forrás iható vizéhez a **P O** jelzés vezet le./
A háztól DNy-i irányba fordulunk. Újra a Török-úton haladunk, melynek jelzése itt **P**, illetve **Z** sáv.

Előttünk már csak néhány szolid és szelíd emelkedő van. A Vasbánya-tető északi oldalának nyitott tarvágásából búcsúpillantást vethetünk a Bükk déli köveire. A Hármas határnál, a **P +** keresztezésénél találjuk a 13. ellenőrzőpontot (*Eddig megtett táv: 41130 m.*) A **P +** jelzésen jobbra fordulunk és a Zsérci-úton haladunk tovább a Kőbánya-lápán lefelé. A lejtő aljánál, a Táltos Hotel kerítésénél, ahol a Felsőtárkányi tanösvény jelzés becsatlakozik, jobbra fordulunk. A két jelzést követjük a kerítés mellett a hotel parkolójáig, majd balra fordulva a műúton megyünk a régi alsó táborig, ahol most építkezés folyik. Itt jobbra fordulunk, elhagyjuk a **P +** jelzést és a tanösvény jeleket követjük tovább lefelé egy ösvényen. A lejtő alján jobbról csatlakozik a sárga jelzés, ahol a tanösvény elágazik. Folytatjuk utunkat lefelé és hamarosan elérjük a Bükki Nemzeti Park Nyugati Kapu Oktató- és Látogatóközpontját, ahol remélhetőleg gratulálhatunk a túra sikeres teljesítéséhez.
42830 m -1700 m